

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 26 mars 1925 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om anslag till utförande av vissa ändrings- och reparationsarbeten inom fastigheterna nr 5 och 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm.

I en till bankoutskottet avlåten, den 12 nästlidna februari dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksgäldskontoret hemställt, att utskottet ville föreslå riksdagen att för utförande av i skrivelsen angivna ändrings- och reparationsarbeten inom fastigheterna Rosenbad nr 5 och 6 å riksstaten för budgetåret 1925—1926 anvisa ett förslagsanslag av 171,000 kronor att, i likhet med vad som föreslagits i årets statsverksproposition i fråga om köpeskillingen för själva fastigheten, utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

Till stöd för berörda framställning hava fullmäktige anfört följande:

”Med bifall till fullmäktiges i riksgäldskontoret av utskottet tillstyrkta *Fullmäktige.* framställning beslöt 1924 års riksdag dels godkänna ett av riksgäldskontoret för svenska statens räkning villkorligt ingånget avtal angående inköp av fastigheten nr 5 i kvarteret Rosenbad i Stockholm, dels ock för täckande av köpeskillingen för nämnda fastighet å riksstaten för budgetåret 1924—1925 anvisa ett förslagsanslag å 2,000,000 kronor, att utgå av tillfälliga lånemedel. Sedan köpeskillingen blivit erlagd, tillträdde fastigheten den 1 juli 1924. På hemställan av fullmäktige har Kungl. Maj:t genom brev av den 10 juni 1924 förordnat, att fastigheten skall tills vidare stå under byggnadsstyrelsens förvaltning.

Såsom framgår av fullmäktiges förenämnda framställning och bankoutskottets däröver avgivna utlåtande (nr 67), avsågs med förvärvet av ifrågasvarande fastighet att därstädes bereda riksgäldskontoret erforderliga arbetslokaler i stället för de nu i riksdagshuset disponerade lokalerna, vilka voro behöfliga för riksdagens eget behov. I sin skrivelse meddelade fullmäktige vidare, att åtskilliga ändrings- och reparationsarbeten erfordrades i den till inköp föreslagna fastigheten, innan denna kunde tagas i anspråk av riksgäldskontoret. Den ytterst knappa tid, som stod till förfogande vid avlåtandet av fullmäktiges framställning — frågan om dess avlåtande uppkom först i mitten av maj 1924 — omöjliggjorde att verkställa och för riksdagen framlägga någon mera ingående utredning rörande de sålunda erforderliga arbetena och kostnaden härför, utan måste fullmäktige i huvudsak inskränka sig till att åberopa en inom kungl. byggnadsstyrelsen angående fastigheten i fråga utarbetad promemoria. Såsom nödvändig angavs i denna fullständig reparation

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 8 saml. 24 häft. (Nr 31.)

av vissa lokaler, varjämte föreslogs ombyggnad av taket över banksalen och ommålning av salen för en beräknad kostnad av resp. 35,000 och 13,000 kronor.

Sedan riksdagen beslutat inköpa fastigheten i fråga, igångsattes inom riksgäldskontoret en ingående utredning rörande dispositionen av de lokaler inom fastigheten, som, jämte de av riksgäldskontoret för närvarande i fastigheten Rosenbad nr 6 disponerade, voro behövlige för riksgäldskontoret, nämligen källarvåningen, bottenvåningen samt våningarna en och två trappor upp, ävensom rörande erforderliga förändringar och reparationer. Denna utredning, som gav vid handen, att sagda arbeten voro mer omfattande än från början förutsetts, översändes till kungl. byggnadsstyrelsen i oktober 1924 med anhållan bl. a., att styrelsen ville granska förslagen med hänsyn till deras genomförbarhet och lämplighet.

Till svar å berörda framställning mottogo fullmäktige en den 13 nästlidna januari dagtecknad, av bilagor åtföljd skrivelse från kungl. byggnadsstyrelsen, däri styrelsen bl. a. meddelade, att den sammanlagda kostnaden för de föreslagna arbetena — däri inbegripna arbeten i riksgäldskontorets nuvarande lokaler i fastigheten Rosenbad nr 6 — beräknats uppgå till 237,000 kronor samt hemställde, att fullmäktige måtte vidtaga åtgärder att ställa det sålunda erforderliga beloppet till styrelsens förfogande.

Då fullmäktige emellertid funno den av byggnadsstyrelsen beräknade kostnaden så betydande, att det syntes ofrånkomligt att genom förenklingar i de föreslagna ändrings- och inredningsarbetena söka i möjligaste mån nedbringa densamma, utarbetades inom riksgäldskontoret en promemoria, innefattande de förenklingar, som syntes möjliga utan att egentlig olägenhet därav skulle förorsakas vid lokalernas användning. Med överlämnande av nämnda promemoria anhöllo fullmäktige i skrivelse till byggnadsstyrelsen av den 24 nästlidna januari, att styrelsen ville låta verkställa utredning rörande de besparingar, som genom i promemorian ifrågasatta inskränkningar skulle kunna ernås.

Med anledning därav hava fullmäktige från styrelsen fått mottaga en den 3 innevarande februari dagtecknad, av bilagor åtföljd skrivelse, vari meddelas bl. a., att styrelsen låtit med iakttagande i huvudsak av vad i ovannämnda promemoria föreslagits omarbete förslaget till ändringsarbeten samt verkställa ny kostnadsberäkning. Enligt denna skulle kostnaderna uppgå till sammanlagt 166,500 kronor, vartill eventuellt komme 4,480 kronor för anordnande av en av styrelsen förordad förbindelseled mellan pannrummen i fastigheterna Rosenbad nr 5 och 6; och belöpte av kostnadssumman — sistnämnda post oberäknad — 155,000 kronor å fastigheten nr 5 och återstoden, 11,500 kronor, å fastigheten nr 6.

Det sålunda föreliggande omarbetade förslaget till ändrings- och reparationsarbeten anse sig fullmäktige kunna i dess helhet biträda. Såsom byggnadsstyrelsen framhållit avses med ovan omnämnda förbindelseled mellan de båda fastigheternas pannrum att möjliggöra en mera ekonomisk skötsel av uppvärmningen av fastigheterna. Att genom vidare förenklingar ytterligare nedbringa kostnaderna synes ej låta sig göra, utan att lokalernas användbarhet för riksgäldskontoret därigenom avsevärt minskas. I detta avseende anse sig fullmäktige särskilt böra beröra två av de arbeten, som föreslagits till utförande, nämligen en hissanläggning samt anordnande av en vaktmästarebostad. Frågan om hissen, som för närvarande är avsedd att leda från källarvåningen till våningen 2 trappor upp, har varit föremål för upprepade överläggningar inom fullmäktige. Då riksgäldskontorets lokaler bliva fördelade

Å fyra étager — källarvåningen med dess valv inberäknad — och det för arbetets gång bl. a. för transport av värdehandlingar, är av vikt, att de olika avdelningarna erhålla en lätt och bekväm förbindelse såväl med varandra som med valvåningen, hava fullmäktige emellertid kommit till den uppfattningen, att en hiss ej kan undvaras utan stora olägenheter. Man torde ej heller härvid kunna bortse från synpunkten av allmänhetens bekvämlighet. Därest — vilket ej torde vara uteslutet — det framdeles kan bliva erforderligt för riksgäldskontoret att taga i anspråk även våningen 3 trappor upp, skulle givetvis behovet av en hiss bliva ännu mera framträdande. Beträffande frågan om anordnande av en vaktmästarebostad måste visserligen den föreslagna lokalen anses för sitt avsedda ändamål något dyrbar. Med hänsyn bl. a. till de inom riksgäldskontorets lokaler förvarade stora värden synes det emellertid fullmäktige vara synnerligen önskvärt, för att ej säga nödvändigt, att en vaktmästare är bosatt inom eller i omedelbar närhet till dessa lokaler. Enligt gjord utredning stå några andra utrymmen, i allt fall ej av mindre värde, icke till buds för inredande av en vaktmästarebostad än de föreslagna tre rummen i fastigheten Rosenbad nr 6.”

Vid framställningen voro fogade däri omförmälda skrivelser jämte bilagor ävensom en inom riksgäldskontoret utarbetad promemoria.

Såsom fullmäktige i sin ovanintagna skrivelse erinra, var avsikten med förvärvet av fastigheten Rosenbad nr 5 att inom densamma åt riksgäldskontoret bereda erforderliga arbetslokaler i stället för de lokaler inom riksdagshuset, som för närvarande disponeras av kontoret. Härigenom skulle ock den fördelen vinnas, att efter kontorets avflyttning ökat utrymme kunde inom riksdagshuset beredas för riksdagens eget behov. I avseende å fastigheten meddelades, att åtskilliga ändrings- och reparationsarbeten måste utföras inom densamma, innan den kunde tagas i anspråk av riksgäldskontoret. Därvid framhölls särskilt nödvändigheten av en fullständig reparation av vissa angivna lokaler samt ombyggnad av taket över banksalen jämte ommålning av densamma, allt för en beräknad kostnad av sammanlagt omkring 48,000 kronor. Emellertid har, såsom fullmäktiges föreliggande framställning giver vid handen, en ytterligare utredning i ärendet verkställts, utvisande att de arbeten, som erfordrades inom fastigheten, vore betydligt mera omfattande än som från början kunnat förutses. Enligt ett av byggnadsstyrelsen på begäran av fullmäktige uppgjort förslag beräknades till en början den sammanlagda kostnaden för de föreslagna arbetena — däri jämväl inbegripna arbeten i riksgäldskontorets lokaler inom den angränsande fastigheten Rosenbad nr 6 — till icke mindre än 237,000 kronor. Fullmäktige funno emellertid denna kostnad så betydande, att den syntes böra nedbringas genom förenklingar i de föreslagna arbetena, för vilket ändamål en förnyad utredning verkställdes inom riksgäldskontoret.

Med anledning härav utarbetades nytt förslag inom byggnadsstyrelsen, därvid kostnaderna beräknades till sammanlagt 166,500 kronor, vartill eventuellt komme ytterligare 4,480 kronor för anordnande av en av styrelsen förordad förbindelseled mellan pannrummen i fastigheterna Rosenbad nr 5 och 6. Sist omförmälda

förslag till ändrings- och reparationsarbeten inom ifrågasvarande fastigheter hava fullmäktige ansett sig kunna i dess helhet biträda.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har icke kunnat undgå att finna den föreslagna kostnaden synnerligen hög, särskilt i betraktande av de uppgifter rörande nödvändiga ändringsarbeten m. m., som förledet år lämnades utskottet. I detta avseende hava emellertid fullmäktige erinrat, att frågan om fastighetens förvärv uppkommit först mot slutet av riksdagen och att till följd därav tillräcklig tid för en mer omfattande utredning rörande kostnaderna icke stått fullmäktige till buds. Den förledet år uppgivna siffran, 48,000 kronor, avsåge också endast reparation av vissa särskilt angivna lokaler m. m.

Vid den närmare granskning, utskottet ägnat nu föreliggande förslag, har utskottet likväl funnit sig övertygat om nödvändigheten av de ifrågasatta arbetenas genomförande och har utskottet därför i huvudsak anslutit sig till fullmäktiges förslag. Utskottet har emellertid funnit skäl föreslå vissa ändringar och tillägg, för vilka här nedan redogöres.

Enligt berörda förslag skulle till en början anordnas en förbindelseled mellan pannrummen i fastigheterna Rosenbad nr 5 och 6 i syfte att möjliggöra en mera ekonomisk skötsel av fastigheternas uppvärmning. Härigenom skulle nämligen båda värmecentralerna kunna skötas av samma personal. Kostnaden för ifrågasvarande arbete har i förslaget upptagits till 4,480 kronor. Av sakkunniga verkställd undersökning har emellertid givits vid handen, att åtskilliga olägenheter äro förenade med arbetets utförande ävensom att det syfte, som avses med förbindelseleden, skulle kunna ännu bättre vinnas genom att värmecentralerna i båda fastigheterna sammansloges till en gemensam, vilken borde förläggas inom fastigheten nr 6. För att tillgodose värmebehovet inom båda byggnaderna måste emellertid de inom fastigheten nr 6 befintliga, jämförelsevis gamla pannorna utbytas mot nya, mer effektiva sådana. De föreslagna nya pannorna äro dessutom så konstruerade, att de kunna användas för uppvärmning såväl med varmvatten som med ånga. Då utskottet anser en centralisering av uppvärmningssystemen vara ur flera synpunkter ändamålsenlig, har utskottet för sin del funnit sig höra föreslå, att en sådan kommer till utförande. Genom den ifrågasatta sammanslagningen torde nämligen avsevärda besparingar i driftkostnaderna vinnas, företrädesvis genom minskning av personalen. Vidare kunna de nuvarande pann- och kolrummen inom fastigheten nr 5 användas för riksgäldskontorets arkiv.

Uppvärmningen av de båda fastigheterna sker för närvarande genom lågtrycksånga. Då den förordade nya pannanläggningen kan utnyttjas jämväl för system med varmvatten, har ifrågasatts, huruvida icke införandet av varmvattensystem borde ske i samband med övriga nu föreslagna arbetens utförande. Härigenom skulle bland andra fördelar besparingar i driftkostnaderna kunna ernås, och har utskottet under sådana förhållanden ansett sig böra föreslå, att system med varmvatten införes beträffande fastigheten nr 5, helst

detta enligt verkställda beräkningar låter sig göra utan alltför stora kostnader.

De sålunda ifrågasatta förbättrade anordningarna för uppvärmning av fastigheterna hava beräknats medföra en kostnad av 14,000 kronor för pannanläggningen och 23,000 kronor för införande av varmvattensystem. Av sistnämnda belopp utgör emellertid endast 12,500 kronor merkostnad, då det framlagda förslaget upptager en kostnad av 10,500 kronor. Härtill böra läggas ytterligare kostnader för vissa byggnadsarbeten, som erfordras i och för sammanslagning av panncentralerna och utnyttjande av den nuvarande värmecentralens lokaler inom fastigheten nr 5, till belopp av sammanlagt 9,875 kronor.

Enligt fullmäktiges förslag skulle vidare i våningen 2 trappor upp uti fastigheten Rosenbad nr 6 för en kostnad av 7,200 kronor anordnas en vakmästarbostad. I avseende härå har emellertid framhållits, att hyresvärdet för de lokaler, som för ändamålet skulle tagas i anspråk, för närvarande torde uppgå till omkring 3,000 kronor, vartill komme ränta och amortering å kostnaderna för lokalernas iordningställande. Under sådana omständigheter och med hänsyn till bostadens avlägsna läge i förhållande till fastigheten nr 5, där riksgäldskontorets värdehandlingar m. m. äro avsedda att förvaras, har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till förslaget i denna del.

Inom fastigheten Rosenbad nr 5 finnes ett portvaksrum, som jämte ett i första våningen beläget rum för närvarande utgör bostad åt den maskinist, som är anställd i fastigheten. Ur säkerhetssynpunkt har det syntts lämpligt, att dessa rum bibehållas för bostadsändamål, och har utskottet ansett sig böra föreslå, att i samband med arbetena för värmeledningen m. m. vissa ändringar vidtagas inom portvaksrummet, avseende främst borttagande av trappan ned till pann- och kolrummen, vilken delvis är inbyggd i bostadslägenheten. Härigenom skulle denna kunna bättre utnyttjas, och ökat utrymme beredas i källarlokalerna under lägenheten. Ifrågavarande ändringsarbeten hava beräknats draga en merkostnad av 7,550 kronor.

Enligt fullmäktiges förslag skulle kostnaderna för de ifrågasatta ändrings- och reparationsarbetena uppgå till i runt tal 171,000 kronor, däri inberäknad kostnaden för den förut omförmälda förbindelseleden mellan pannrummen i de båda fastigheterna. Kostnaderna för de ytterligare arbeten, som här ovan föreslagits, belöpa sig till 43,925 kronor (14,000 + 12,500 + 9,875 + 7,550). Härifrån avgår emellertid ett belopp av 11,680 kronor (4,480 + 7,200) för förbindelseleden och vakmästarbostaden, vilka icke skulle komma till utförande. Utskottets förslag innebär alltså en kostnadsökning av 32,245 kronor, vadan arbetena i dess helhet skulle betinga en kostnad av omkring 203,000 kronor. Utskottet förutsätter emellertid, att vid arbetenas utförande åtgärder vidtagas i syfte att kostnaderna i möjligaste mån nedbringas. Under sådana förhållanden och då i kostnadsberäkningen uppförda poster för kontroll och oförutsedda utgifter förefalla högt beräknade, har utskottet ansett, att det för ändamålet erforderliga anslaget kan begränsas till 200,000 kronor. Däreså i det tidigast uppgjorda förslaget om-

förmälda åtgärder i avseende å elektriska ledningar, toalettanordningar m. m., vilka synas lämpliga, skulle kunna vidtagas inom den sålunda beräknade kostnadsramen, torde häremot icke vara något att erinra.

Det ifrågavarande beloppet torde böra uppföras såsom ett extra reservationsanslag bland verkliga utgifter under riksstatens sjätte huvudtitel. I avseende å anslagets placering under huvudtiteln torde det få ankomma på statsutskottet att avgiva förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret förevarande framställning, må till utförande av ändrings- och reparationsarbeten inom fastigheterna nr 5 och 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm, i överensstämmelse med vad här ovan angivits, för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Stockholm den 26 mars 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
 av första kammaren: herrar *Vindahl, Enhörning, Johansson* i Friggeråker, *Pettersson* i Olovstorp, *Dalberg, Berge, Andersson* i Hägelåkra och *Östergren*; samt
 av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Bäcklund, Olsson* i Berg, *Kloo, Svensson* i Betingetorp, *Höglund, Johansson* i Edsbyn och *Laurin*.

Reservation

av herr *Laurin*, som anfört följande:

"Emot bankoutskottets beslut att förorda ett anslag av 200,000 kronor till restaurering av riksgäldskontorets nyinköpta fastighet i Rosenbad får jag anföra min reservation på följande grunder. Då inköpet av denna dyra fastighet beslöts, motiverades detta bl. a. med, att omändringskostnaderna skulle bliva synnerligen billiga i enlighet med av byggnadsstyrelsen uppgjord beräkning. Man har nu velat framhålla, att denna beräkning icke skulle hålla streck. Enligt min mening är det icke förhållandet, men väl att riksgäldsfullmäktige kommit med alldeles nya krav på förändringar. Då dessa enligt min mening dels äro onödiga, dels mycket väl utan olägenhet kunna anstå, anser jag, att reparationsarbeten böra utföras enbart till den omfattning, som av byggnadsstyrelsen vid köpet angavs."